

zonder meer als natie te doen gelden, met als laatste maatstaf het nationale eigenbelang".

Hier beweegt de schrijver zich op een ander terrein dan het strikt materiële.

Hier toont hij, misschien ongewild, dat het bevolkingsvraagstuk een vraagstuk is, dat niet uit enkel getallen en hoeveelheden samengesteld is.

Sterker wordt dit nog wanneer hij aan 't slot van zijn werkje de verhouding van individu en massa teekent.

"De individu en de massa zijn de grootste vijanden, zij sluiten elkander uit; de massa kan slechts leven ten koste van den individu, maar de individu ook alleen... ten koste van de massa".

Inderdaad wij verstaan het, dat op deze wijze de toename der bevolking tot een doodlot wordt.

Als daar in de menschenmaatschappij niets is dan de struggle for life, als daar een principieel conflict is tusschen enkeling en massa, dan mag bij een vermeederende bevolking van niet minder dan van een "doodlot" gesproken worden. Maar dan ook alleen.

De principieele basis waarop de heer Bierens de Haan zijn betoog heeft gebouwd, heeft tengevolge, dat alleen wie zijn beginselen deelt, zijn conclusies kan aanvaarden. Maar daarmee is deze studie over feitelijke gegevens, geworden tot een zeer subjectieve waardeering dier gegevens.

E. VISSER.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Een oude vraag.

Juist in onzen tijd moet het idereen wel opvallen, hoe gering bij velen de kennis is van de Gereformeerde geloofsleer. Is 't van 't eenen kant zóó, dat eenvoudigen a verbaasd doen staan door hun groote belezenheid, tegelijkertijd ontdekt ge bij menig ontwikkeld mensch een zoo groote mate van gebrek aan bekendheid met de meest eenvoudige begrippen onzer geloofsleer, dat men slechts kan vragen, hoe het mogelijk is, dat zulke menschen toch geregeld kerken en in hun jeugd toch ook catechetisch onderwijs ontvingen. Vooral bij jongere menschen, vooral in de grootere plaatsen, naar de catechisatie moeten gaan, zijn voor hen daartoe veelal zeer ongeschikt, maar het heet. Les en cursus "overwerk", vooral aan 't begin van 't jaar — één der beste tijden voor catechisatie — en al dergelijke dingen meer, houden hen af van de zoo noodige "leering".

Inderdaad zijn hier vele moeilijkheden.

En al gelooven we, dat zeer veel jonge menschen nog wel kans zouden hebben wat meer te komen, wanneer er de ernstige begeerte maar was, er zijn er ook voor wie het geregeld catechisatie-bezoek niet steeds mogelijk is.

Maar hiermee geven we dan ook zooveel toe, als we kunnen.

Dat het een noodzakelijk gevolg van een en ander zou zijn, dat onze jonge menschen zoo onkundig zijn van allerlei dingen, die betrekking hebben op de geloofsleer, gelooven we niet. Deze beschouwing kan trouwens niemand in ernst verdedigen.

Bij een goede inrichting der catechisatie moet het mogelijk zijn, den achterstand in te halen, door het overzien van de, tijdens de afwezigheid behandelde, leerstof in leerboek of dictaat.

En dat niet alleen.

Jonge menschen, die geweldige hoeveelheden leerstof verwerken voor het ééne examen na 't andere, moeten er toch niet tegen opzien, ook de (betrekkelijk weinige) leerstof der catechisatie zich eigen te maken.

Dat moeten ze willen 'uit liefde.

Bij het onderzoek bij de geloofsbelydenis, mag door den predikant en door den kerkeraad geëischt worden, dat er ook een voldoende kennis zij van de waarheden, die God ons in Zijn Woord heeft geopenbaard.

Men zegt dan: „maar een belydenis is toch geen examen?"

Zeker niet.

Maar wel staat vast, dat eigenbelang, liefde tot de eigen toekomst en dergelijke, onze jonge menschen er toe brengen kan, dat ze enorm arbeiden voor allerlei examens. Dan is geen moeite te veel, en dikwerf geen offer te groot. Men weet: het moet.

Och wanneer de belydenis een zaak is van het hart, en men heeft de gave om te leeren, dan zal men bij de belydenis verwachten, dat er bij de jonge menschen uit liefde tot God geboren ijver zal blijken; een ijver, die openbaar wordt doordien ze veel weten en goed inzicht zich eigen maakten in datgene, wat ze belijden.

De gesteldheid van het hart moet niet alleen blijken uit de meer „bevindelijke" opmerkingen, die zij, die toegang vragen tot het Heilig Avondmaal weten te maken, maar ook uit de wijze, waarop ze door daden toonden den Heere God en Zijn Woord en Openbaring lief te hebben.

Zeker er zijn menschen, „die niet leeren kunnen".

Die kent een predikant gauw genoeg.

Maar er zijn er ook velen, die zeer goed kunnen; en bij hen zijn er, die op catechisatie af

schitteren door afwezigheid, of „geen tijd" hadden iets te doen; die straks vragen „voor belydeniscatechisatie"; gaarne op een holletje belydenis willen doen; en dan... ja... vaak worden toegelaten, omdat men nu eenmaal moeilijk kan weigeren, wanneer ze zeggen, dat ze begeerte hebben tot het Avondmaal te gaan.

Tegenover deze jonge menschen zal men echter consequent moeten zijn. Men zal moeten durven vragen, dat ze heel hun persoonlijkheid geven in den dienst Gods. Ook hun kennen.

En kerkeraaden moeten den moed hebben, jonge menschen, die niet op voldoende wijze de dingen der Godsopenbaring weten, ofschoon ze wel hadden kunnen weten, te verzoeken nog eenigen tijd te wachten met toegang tot den disch des Heeren te vragen. Waar oprecht geloof is, zal zeker de teruggewezene schuld gaan gevoelen. Hij zal leeren zijn „achterstand" te zien als zonde voor God.

De oude vraag naar kennis bij Zijn volk, handhaaft onze God.

Natuurlijk niet alsof alléén de kennis voldoende ware.

Dat behoeven we niet opzettelijk te zeggen.

Kennis zonder „de liefde" is dood.

Maar die liefde moet zich openbaren in een dorst naar kennis van de heilgeheimen des Heeren. Onze jonge menschen zijn tegenwoordig vol van allerlei, vaak „halve", wetenschap. Dat is funest zoolang er niet een grondige kennis van de waarheden Gods ook aanwezig is.

En dan moge het waar zijn, dat ons catechetisch onderwijs veelal dringend een reformatie behoeft; het moge waar zijn, dat lang niet alles ten dezen is, zooals het zijn moest; dit ontstaat onze jonge menschen niet van hun plicht, die een plicht der liefde immers is.

Intusschen blijft voor predikanten en kerkeraaden de roeping om de catechisatie zoo goed mogelijk te maken; zoo aangenaam mogelijk en — pædagogisch — zoo juist mogelijk.

Maar ook en bovenal houden zij de roeping „de wacht te betrekken" bij het beginsel.

Opdat niet ook in onzen tijd Gods volk verloren ga, omdat het geen kennis heeft.

Bange dingen zien we daarvan.

Nu reeds.

Maar er is nog een kern, die een kracht is. Een kern, die wellicht grooter is dan valen vermoeden. Vooral ten platten lande is er veel, dat mood geeft. Doch ook in onze steden zijn uitnemend onderlegde broeders en zusters. De laatste niet te vergeten!

Maar zij mogen geen uitzondering worden, deze geest onderwezenen.

Zoo moet de regel zijn: een volk, dat zijn belydenis kent.

Zoo moet het zijn bij allen.

J. W.

Bij de bureu.

't Is wel eens aardig, een kijkje bij de bureu te nemen, soms wordt men beschaamd, omdat men daar zooveel verder is, op een anderen keer is men getroost door de wetenschap, dat in ons land de zaken ook niet zoo slecht staan, vergeleken met andere landen.

Onlangs bevatte „The Timmes, educational supplement" enkele mededeelingen over den gezondheidstoestand op de Engelsche scholen. 't Is niet onaardig voor ons, daarvan ook een beetje kennis te nemen.

Men doet in Engeland meer aan het medisch onderzoek van schoolkinderen dan in ons land. Het instituut van „schoolartsen" is daar beter ontwikkeld. Merkwaardig vond ik allereerst, dat van de Londensche schoolbevolking 38,5 pCt medische behandeling nodig had volgens het ingestelde onderzoek. De platlandsbevolking stak daar met 20,2 pCt gunstig bij af. Misschien had het onderzoek in Londen met meer nauwkeurigheid plaats gehad, maar in ieder geval blijkt het landleven voor de kinderen gezonder dan het stadsleven. We wisten dat wel, maar 't is niet onaardig, dat eens in getallen uitgedrukt te zien.

Gelukt het langzamerhand, den medischen schooldienst aanmerkelijk te verbeteren, zeer klaagt het officiële rapport over de inrichting van de gebouwen. Vooral op het platteland vindt men nog menig ongeschikt lokaal, met onvoldoende verlichting, verwarming en ventilatie. Vaak moest men constateeren, dat totaal gemis aan reinheid de lokalen schadelijk deed zijn voor de gezondheid van de kinderen. Het is wel droevig voor het Engelsche schoolstelsel, dat nu 50 jaar Leerplicht de ouders gedwongen worden hun kinderen te zenden naar scholen, zooals die in het Rapport worden beschreven: koud, vuil, overbevolkt, soms met onvoldoende watervoorziening, kortom in zeer slechte condities voor de gezondheid der kinderen. De vrees wordt dan ook uitgesproken, dat van zulk een schoolleven weinig kan worden verwacht voor de verheffing van het huiselijk leven. Het is dan ook onmogelijk de schoolopvoeding op hooger peil te krijgen, zooals de genoemde factoren blijven tegenwerken, waardoor de gezondheid van de kinderen wordt benadeeld. Met name kan van het onderwijs in de gezondheidsleer weinig verwacht worden,

zoolang het gebouw en de inrichting daarvan in lijnrechte tegenstelling zijn met wat men aan de kinderen als noodig en dienstig onderwijst.

Algemeen wordt ook geconstateerd, dat de lichamelijke condities van de kinderen in nauw verband staan met de huiselijke omstandigheden. Loon en koopkracht, de geheele maatschappelijke positie bepalen het kind lichamenlijk en geestelijk. Groote gezinnen, armoede, onvoldoende huisvesting, niet-toereikende slaap, ongeschikte voeding acht men factoren, die het gebrek veroorzaken of verergeren. Verder de groote afstanden, gepaard met ondesvoeding, gemis aan gelegenheid om natte kleren te drogen, gemis aan gelegenheid voor een warm middagmaal maken de kinderen vatbaar voor allerlei kwalen, vooral voor reumatiek.

Dat de toestanden in sommige steden aanmerkelijk verbeterd zijn, wordt door sommigen toegeschreven aan het aanmerkelijk verbeterd medisch toezicht en aan de zorg, die men is gaan besteden aan het kind vóór den schoolplichtigen leeftijd. Op sommige plaatsen heeft men gezorgd, dat de personen, die met het kleine kind in aanraking komen (dokter, verpleegster) ook met het toezicht op de school belast worden. Daardoor kan menig kind, dat van jongsaf zorg geeft, voortdurend in het oog worden gehouden.

Veel aandacht wordt gegeven aan de voeten van de kinderen, aan hun loopen, dus. 't Valt niet te ontkennen, dat heel wat kinderlijden in verband staat met een verkeerd groei van de voeten, niet het minst veroorzaakt door verkeerd schoeisel.

De tuberculose heeft natuurlijk ook in niet geringe mate de aandacht van de autoriteiten. Men verwacht voor de bestrijding van deze gevreesde ziekte ook bij kinderen nog al wat van de openlucht-scholen. Men heeft er een 50-tal in Engeland en denkt er aan, ook aan de gewone scholen openlucht-klassen te verbinden.

't Sprekt vanzelf, dat de verzorging der landen ook ter sprake komt. Die is in Engeland al even noodig als bij ons. Voor 67 pCt van de onderzochte kinderen was onmiddellijke behandeling noodzakelijk.

Men ziet het, 't is bij onze bureu als bij ons. Meer dan hier in ons land legt men daar den nadruk op de medische behandeling van het schoolkind. Wij willen dien kant niet op. Wij voelen meer voor de behandeling door den huisdokter. Daarom doet het goed, dat men toch ook in Engeland constateert, dat het kind, dat nog niet school gaat, goede verzorging behoeft en dat men ook door middel van lectuur de ouders meer wil doordringen van de noodzakelijkheid van een behoorlijke lichamelijke verzorging van het kind. Ook in dat opzicht kan er in ons land nog veel gedaan worden. De ouders moeten beter begrippen, van hoe veel gewicht de verzorging van het jonge kind is en moeten ook beter de middelen daarvoor leeren kennen.

Gr.

G. MEIMA.

LITERATUUR EN KUNST.

Het tragische element in Streuvels' „De Oogst".

Eenigen tijd geleden vroeg mij een onzer lezers, of ik hem zou kunnen verduidelijken de opmerking, die hij had hooren maken, dat in Streuvels' boekje „De Oogst" „het tragische element" zou sterk is. Aanstonds vatte ik toen het plan op, in een kort artikel deze vraag te beantwoorden, omdat mogelijk meerdere lezers, die genoten hebben van de lectuur van dit fijne boekje, voor een uiteenzetting van dit punt zich zouden interesseeren. Maar de geschikte gelegenheid om dit voornemen ten uitvoer te brengen, ontbrak tot nu toe, wij telkens andere dingen onze aandacht vroegen. Thans echter ligt voor mij het nieuwe boek van Stijn Streuvels „Op de Vlaamsche binnenwateren" en dus valt het nu niet te zeer buiten het verband, als we aan de bespreking daarvan doen voorafgaan een, zij het dan op zichzelf staand artikel over de bovengenoemde zaak.

Ten einde het antwoord juist te kunnen geven, dienen we eerst te bepalen, wat verstaan moet worden onder: het tragische.

Het tragische is een element, dat de literatuur ontleent aan het leven, dat veelvuldig is in de letterkunde, omdat het telkens weer in al z'n schijn te gezien wordt in het gewone gebeuren. 't Best wordt het misschien aangeluid met: het aangrijpende, en dan aldus omschreven: de omstandigheid, die door de bijkomende verhoudingen in die zin wordt verzwaaard, dat de mensch, wien het fel overkomt, meende te zijn op den weg, die hem tot blijdschap en geluk voeren zou. De klassieke literatuur heeft dit tragische gegrepen in het treurspel van Sophocles, „Oedipus". Deze Oedipus, door de oplossing van het raadsel der sphinx koning van Thebe geworden, meende te staan op het hoogtepunt van zijn geluk, en kwam juist daardoor tot z'n val, die veel groter was dan zijn aanvankelijke glorie.

Dat tragische nu, zooals het in de geschiedenis van Oedipus gestalte heeft gekregen in de literatuur, is een element van het gewone leven. Schiet dagelijks gebeuren dingen, die in dezen zin ver-

staan, tragisch een soort - tragische - daad; een - lijden opwel - In dit laa - die de qua - medelijden - lik ook alle - geen sprake - loeden of - delen in er - we zijn, ge - niet het ee - al spreekt - de gebeurte - nauwijsbare - getroffen - door die da - hij weet nie - verdedigt, z - van deze d - sympathie v - de van den - anstonds d - in den juist - delijkheid it - Het tragi - omstandighe - stonds (en a - persoon wi - gedaan, dat - mogelijkheid

Vragen: w - dus het ele - verhaal van - we in kort - „De Oogst"

Hoofdpers - deesde jong - vocht voor - liefde niet - niets, om i - Lida's broe - dorp zullen - het Zuiden, - spannend, - dan en he - is genomen - veel geld - hij zich uit - ook rech - praten.

Bik vatri - „pikkers". - hard om t - al z'n bes - de felle zo - hem valt - zwaar. Was - hij zou he - geeft hem - te schrijven - hij niet in - bij haar w - spreken; hi - straks geld - Welgemo - hebben en

POPULAI

Prof. Buyt

Prof. Buyt - schreeven o - uitslag der - blicatie. En - len — het - reeds in d - leiding in - een aantal - riechten, wa - geborgen w - Dit is de - zijn verlate - den uit de - kringen - vroegere at - kers voor e - om te wet - spreken wi - plaats zich - woord niet - lijkheid, di - tweede pla - worden au - tuigen" do - en dan op

Geeft nu - argumenten - Ik meen - zwijgen, v - van versch - antwoord. - Moest ik - Madach: D